

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ประเทศไทยได้มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2479 จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูงและมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ช่วยลดการขาดดุลทางการค้า ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ และการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น โดยการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่ง และกระตุ้นให้เกิดการค้าและการลงทุนในธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

ในแต่ละปีการท่องเที่ยวของประเทศไทยสามารถสร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนหลายแสนล้านบาท และกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนทางการเงินในระบบเศรษฐกิจทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ในปี พ.ศ.2552 การท่องเที่ยวไทยสามารถสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นมูลค่ามากกว่าห้าแสนล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8.5 ของมูลค่าการส่งออกรวม และก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6-7 ของแรงงานทั้งระบบ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นเป็นอย่างมาก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลปัจจุบันจึงได้กำหนดให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) โดย “มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน เพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพ การแข่งขัน และก่อให้เกิดการสร้างงานและกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน” (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 3)

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของไทยที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการด้านท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ได้แก่ ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ, ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้น มีความหลากหลาย สวยงาม มีเอกลักษณ์ และได้รับการยอมรับในระดับสากล มีความพร้อมในด้านการบริการเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาศักยภาพการท่องเที่ยวในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ประเทศไทยมีความโดดเด่นในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด แหล่งช้อปปิ้ง และสนามกอล์ฟ เมื่อพิจารณาในภาพรวม ความหลากหลายและจำนวนของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 4 จาก 14 ประเทศของทวีปเอเชีย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

ภาคกลางตอนล่าง ซึ่งประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เป็นเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยเนื่องจากมีชายฝั่งทะเลยาวติดต่อกัน 359 กิโลเมตร อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มีเส้นทางคมนาคมสะดวกสบาย และเป็นประตูสู่ภาคใต้ อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน สถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐให้เป็นพื้นที่หลักด้านการพัฒนาเชิงรุกด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีศักยภาพในการรองรับการเติบโตด้านการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2, ม.ป.ป.)

ในขณะที่การท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ความเสื่อมโทรมของสถานที่ท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดจากการขยายตัวของสถานที่ท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่าความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ระบบสาธารณูปโภค สังคมและชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวยังมีปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การคมนาคมขนส่ง ความปลอดภัย การเอาเปรียบนักท่องเที่ยว การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากลเพื่อรองรับการบริการด้านการท่องเที่ยว การกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยว ขาดการกระจายและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง และข้อจำกัดของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวด้านเงินทุนและบุคลากร (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554; อภิวัฒน์ วัชรารักษ์, 2553; อรรถพล จันทรพิชญ, 2554; Morforth and Munt, 2009; Sharpley, 2002a; Sharpley, 2002b) ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อประโยชน์ในระยะยาวต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

จากความร่วมมือเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยและอีก 9 ประเทศในอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 นี้ ประเทศไทยมุ่งหวังที่จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและเป็นประตูสู่ภูมิภาคอาเซียน (Gateway to ASEAN) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศในกลุ่มอาเซียนให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกให้เดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียนโดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและกระจายนักท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้าน (การท่องเที่ยวหวังให้ไทยเป็น Gateway สู่ AEC, 2556) ทั้งนี้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอาเซียนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว และการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (ท่องเที่ยวไทยปรับแก้ไหนรับมือ AEC, 2554)

ถึงแม้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเป็นแนวทางและเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อให้การพัฒนาที่มีความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่องในระยะยาวต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ยังเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนาสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ส่งผลให้การท่องเที่ยวมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะสั้น แต่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว และจากผลกระทบด้านการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการนำนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติเพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ยังขาดประสิทธิภาพและไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว (ชาติรี แก้วมา, 2549; รัตติยา ศีตานนท์, 2549; พัชรี หารไชย, 2555; อภิวัฒน์ วัชรารักษ์ , 2553) พบว่าการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการติดตามและประเมินผล เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวที่พึงประสงค์หรือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น การศึกษาประสิทธิภาพการนำนโยบายภาครัฐด้านการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านความสอดคล้องของนโยบายและสถานการณ์การท่องเที่ยวปัจจุบัน การถ่ายทอดนโยบายจากภาครัฐสู่ระดับท้องถิ่น ความเข้าใจและการยอมรับนโยบายเพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น ศักยภาพและความพร้อมของท้องถิ่นในการนำนโยบายจากภาครัฐไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และการประสานงานและความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

การวิจัยนี้ ได้กำหนดกรณีศึกษาคือ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวตากอากาศทางทะเลที่สำคัญของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา การเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินเป็นแหล่งรายได้หลักให้กับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมถึงก่อให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ภาคส่วนต่างๆ และท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553) นอกจากนี้ จากการที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อ.พ.ท.) ในปี พ.ศ.2546 “เพื่อเป็นองค์กรกลางในการบริหารและพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการ โดยทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ และประสานงานกับท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ รวมทั้งสามารถระดมบุคลากรงบประมาณ และเครื่องมือเครื่องใช้มาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพและแก้ไขปัญหาโดยรวดเร็ว ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนำความรู้ด้านการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” (พระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อพท. พ.ศ.2546) โดยมีการศึกษาเพื่อหารูปแบบการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแม่แบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแก่พื้นที่การท่องเที่ยวอื่นๆ อำเภอหัวหินและพื้นที่ใกล้เคียงได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่

นำร่องในการศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น แต่ขณะเดียวกัน ก็มีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาภาวะความเสื่อมโทรมทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

สาเหตุที่ทำให้การท่องเที่ยวในหัวหินมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดที่สวยงาม น้ำตก ภูเขา ป่าชายเลน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม เช่น วัดห้วยมงคล และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ตลาดนัดศิลปะ เพลินวาน หมู่บ้านศิลปิน หมู่บ้านช้าง และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น หัวหิน แจส เฟสติวัล การแข่งขันกอล์ฟ และการแข่งขันเรือใบ เป็นต้น เพื่อเพิ่มเติมสีสันด้านการท่องเที่ยวและดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวที่หัวหินและชะอำ นอกจากนี้ การบริการด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย สะดวกสบาย และครบครัน ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หัวหินและพื้นที่ใกล้เคียงกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553)

การพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองหัวหิน มีภาคส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย รัฐบาล กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวจากภาครัฐสู่ระดับท้องถิ่น 2) ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจสินค้าที่ระลึก ธุรกิจสถานบันเทิง ธุรกิจเพื่อสุขภาพและความงาม ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 3) ประชาชนท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านให้การต้อนรับและสร้างบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการให้ความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากภาครัฐและภาคเอกชน 4) นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว รวมถึงนักท่องเที่ยวก็เป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมให้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบ และส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ในขณะที่การท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก มีการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจและมีการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ดี ท่ามกลางการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน ก็มีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นนโยบายด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐ ปัญหาหรือจุดอ่อนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอหัวหินและชะอำ ได้แก่ การพัฒนาที่ขาดความสมดุลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการของภาครัฐไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบสาธารณูปโภคไม่เพียงพอต่อการเติบโตด้านการท่องเที่ยว ขาดการกำหนดและควบคุมมาตรฐานธุรกิจบริการ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคม สภาพความเป็นชุมชนเมืองเข้ามาแทนที่ชุมชนดั้งเดิม การโยกย้ายถิ่นที่อยู่ของชุมชนดั้งเดิมและมียาทุนและนักท่องเที่ยวเข้ามาแทนที่ ค่าครองชีพสูงขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้คนท้องถิ่นใช้ชีวิตอยู่อย่างยากลำบากมากขึ้น และขาดการประชาสัมพันธ์ให้

นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ขาดการเชื่อมโยงระหว่างการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดวิสาหกิจชุมชนอย่างเข้มแข็ง (คนประจวบมองหัวหินแข็งนอกอ่อนใน, 2553). จากปัญหาที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวตามนโยบายของภาครัฐในระดับท้องถิ่นยังขาดประสิทธิภาพและไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก 1) การกำหนดนโยบายอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น 2) ภาคส่วนในระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวขาดการรับรู้และความเข้าใจ รวมถึงไม่ตระหนัก ถึงทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามนโยบายของภาครัฐ 3) ขาดความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การศึกษาประสิทธิภาพและปัญหาในการนำนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากภาครัฐไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพเพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการรองรับการเติบโตด้านการท่องเที่ยวจากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และพัฒนาศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระดับอาเซียนและระดับสากล คำถามสำคัญของการวิจัยที่จะนำไปสู่การหาคำตอบเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่

1. การกำหนดนโยบายของภาครัฐมีความสอดคล้องกับสถานการณ์การและปัญหาท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร
2. ภาคส่วนระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรับรู้ เข้าใจ และยอมรับนโยบายด้านการท่องเที่ยวจากภาครัฐส่วนกลางหรือไม่ อย่างไร
3. ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นมีศักยภาพและความพร้อมในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร
4. ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นมีการประสานงานและร่วมมือกันปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการนำนโยบายภาครัฐด้านการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ด้านเนื้อหา ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และด้านเวลา

ด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหา ประสิทธิภาพ และแนวทางการแก้ไขและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยประเด็นที่ต้องการศึกษา ได้แก่

1. ความสอดคล้องของนโยบายภาครัฐด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น
2. การรับรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับนโยบายภาครัฐด้านการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ศักยภาพและความพร้อมในระดับท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามนโยบายของภาครัฐ
4. การประสานงานและร่วมมือกันของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามนโยบายของภาครัฐ

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. บุคลากรภาครัฐในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เทศบาลอำเภอหัวหิน ซึ่งเป็นพื้นที่หลักด้านการท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน
2. ผู้ประกอบการและบุคลากรในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจที่พัก ธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจสินค้าที่ระลึก ธุรกิจเพื่อสุขภาพและความงาม และธุรกิจกีฬาและนันทนาการ ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวอำเภอหัวหิน โดยดูจากสถิตินักท่องเที่ยวปี 2554 พบว่า มีนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น จำนวน 3,080,614 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 2,396,825 คน คิดเป็นร้อยละ 77.80 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 683,789 คน คิดเป็นร้อยละ 22.20 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด (กรมการท่องเที่ยว กลุ่มข้อมูลสถิติ, 2555)
4. ประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน นอกเหนือจากประชากรข้อ 1 และ 2

ด้านเวลา งานวิจัยนี้มีระยะเวลาในการศึกษา 1 ปี คือระหว่างเดือนตุลาคม 2556 ถึง เดือนกันยายน 2557

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

นโยบายภาครัฐ หมายถึง นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จัดทำหรือกำหนดขึ้นจากหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เทศบาลเมืองหัวหิน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสถานีตำรวจท่องเที่ยวหัวหิน

ภาครัฐ หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เทศบาลเมืองหัวหิน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสถานีตำรวจท่องเที่ยวหัวหิน

ภาคเอกชน หมายถึง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจสินค้าที่ระลึก ธุรกิจเพื่อสุขภาพและความงาม ธุรกิจนันทนาการ

ชุมชนท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นอกเหนือที่ไม่ได้ทำงานในภาครัฐและไม่เป็นผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน

ท้องถิ่น หมายถึง อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับปัญหาในการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น

2. ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอหัวหิน ซึ่งเป็นพื้นที่หลักด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติเป็นจำนวนมาก การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง รวมถึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในระยะยาว ได้แก่ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

3. ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สามารถใช้เป็นแนวทางร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอหัวหิน และพื้นที่ทางการท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของไทยในอาเซียน